



P ř i p o m í n k y

Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR

k prvnímu návrhu

„Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR 2019–2023“

A) Zemědělský svaz ČR

1. Obecný rozvoj společnosti a vzdělávání

- KZPS ČR a jeho členský Zemědělský svaz souhlasí s **obecným záměrem**, aby celý systém vzdělávání u nás byl propojen se vzděláváním v oblastech digitálních technologií a rozvíjení schopností jako je kreativita, podnikavost či porozumění a práce s textem. Nicméně ne zcela sdílíme záměr, aby důraz primárně na matematickou gramotnost byl zaváděn na úkor např. odborných předmětů.

Zásadní připomínka:

Povinná maturitní zkouška z matematiky na středních zemědělských školách snižuje zájem o studium tohoto oboru. Kvůli přípravě na ni ubírá hodiny potřebné praxe a pro výuku odborných předmětů. Pokud dochází k výjimce u některých jiných oborů, žádáme také o zařazení zemědělského oboru mezi školy s nepovinnou maturitní zkouškou z matematiky. Naopak požadujeme, aby na odborných školách byl kladen důraz na odborné předměty a praxi.

- **Nedostatek kvalifikovaných pracovníků** se kterým se zaměstnavatelé, především v technických profesích napříč všemi obory vč. zemědělství, se stává bariérou pro zvyšování konkurenceschopnosti, produkce. Částečným řešením je integrace kvalifikované pracovní síly ze zahraničí, která ale vyžaduje systém vzdělávání, umožňující zvýšení kvalifikace ale i jazykových schopností.

Připomínka:

Proto je třeba zlepšit systém celoživotního vzdělávání na středních školách, zahrnující jak odborné, tak jazykové schopnosti.

- **Nedostatek kvalifikovaných odborných učitelů**

Nejen věkový průměr, ale i nedostatek kvalitních učitelů odborných předmětů. Věk učitelů odborných předmětů a praxe se zvyšuje. Možnost získat lidi z podniků, aby učili studenty je také omezená. Upozorňujeme, že chyby systematické vzdělávání učitelů odborných předmětů.

Zásadní připomínka:

Je třeba vytvořit systém přípravy učitelů odborných a praktických předmětů, který bude zahrnovat i získávání praktických odborností.

- **Dodržování RVP a komplexnost vzdělávání**

Souhlasíme s tím, že je nezbytné definovat dílčí cíle a opatření ke zvýšení kvality podmínek a průběhu vzdělávání v regionech či na jednotlivých školách všech stupňů vzdělávání, u kterých byly identifikovány zásadní problémy a nedostatky s cílem umožnění maximálního rozvoje vzdělávacího potenciálu každého dítěte, žáka či studenta. Upozorňujeme, že se stále více odborné školy zaměřují na teoretické předměty, které vytlačují odborné předměty a praxi.

Zásadní připomínka:

Na odborných školách je třeba dát větší důraz na odborné předměty a praxi. Navrhujeme tedy aby rozsah odborné složky v RVP byl na úrovni minimálně 50 % doby výuky.

- **Gymnázia**

Výrazně vyšší podíl odcházejících žáků lze zaznamenat především v hlavním městě Praze, přičemž v tomto ohledu odborníci dochází k závěrům, že víceletá gymnázia neplní roli vzdělávacích institucí pro mimořádně nadané žáky, rozvíjející jejich talent (aktuálně publikovaná data hovoří o obdobné míře přidané hodnoty jak u ZŠ, tak u víceletých gymnázií, avšak přirozeně se míra přidané hodnoty školy mezi jednotlivými školami značně liší), ale spíše to, že víceletá gymnázia navštěvují žáci z podnětnějšího rodinného zázemí.

Připomínka:

Jsme přesvědčení, že je třeba stanovit přísnější kritéria pro příjem žáků na víceletá gymnázia a omezit počet těch, která budou podporována státem.

- **Podíl výdajů na školství v poměru k HDP** ukazuje, že přes deklarace vlád na důraz na vzdělávání a znalostní ekonomiku, realita je zcela odlišná. Nejenže podíl výdajů na školství v poměru k HDP neroste, ale v mezinárodním srovnání patří mezi nejnižší. To se promítá do nižšího platového ohodnocení, ale především do nižší kvality výuky. Např. výuka praktických předmětů na odborných školách, je poznamenána nedostatečným vybavením odborných učeben, dílen, školních statků atd. Navíc zavedení inkluze (nesoucí vyšší náklady na asistenty) a zvyšující se počet škol v poměru ke klesající demografické křivce nedostatek finančních prostředků ještě prohlubuje.

Připomínka:

ZS ČR požaduje, aby byl růst výdajů na školství v souladu s růstem HDP a aby zajištěna dostatečná mzdová úroveň pedagogů.

Připomínka č. 2:

MŠMT spolu s kraji musí mít nastavenou jasnou koncepci rozvoje škol a odborných pracovišť tak, aby byla zajištěna jejich modernizace (např. u školních statků).

- **Narůst rozdílů kvality vzdělání absolventů** mezi jednotlivými školami: systém hodnocení škol a žebříček založený jejich srovnávání. Proto hodnotíme pozitivně snahu o testování výsledků vzdělávání na konci dílčích stupňů vzdělávání v podobě realizace společné části maturitní zkoušky a nově též v podobě jednotných přijímacích zkoušek na střední školy.

Zásadní připomínka:

Kapacita středních škol je vzhledem k dostačující nabídce širokého spektra oborů středního vzdělání a neobsazeným kapacitám škol dostatečná. Proto je důležité nezvyšovat jejich počet ani počet oborů až na výjimky např. vznik nového odvětví či v reakci na demografický vývoj apod. Navíc by stát měl financovat pouze určitý počet škol, studijních oborů a studentů právě s ohledem na potřeby trhu práce. Kapacity nad tento počet by pak měly být státem nepodporované a ponechány na soukromém školství. To by vedlo k větší selekci uchazečů o vzdělání na státem dotovaných školách a oborech a ti, kteří by neuspěli by si mohli vybrat jiný státem dotovaný obor, na který se nehlásilo tolik uchazečů anebo by si školu museli sami zaplatit.

2. Strategie rozvoje regionálního školství**1.1 Klíčové strategické cíle ministerstva**

- Je pravda, že správa škol a školských zařízení není věcí jen MŠMT. Krajské úřady jako orgány státní správy v přenesené působnosti zajišťují řízení škol a školských zařízení se znalostí těchto subjektů na regionální úrovni a podrobnější znalostí jejich potřeb. Bohužel to ale často vede k tomu, že máme v ČR jednu státní školskou politiku a 14 školských politik, a to je špatně. V krajích se každé 4 roky mění radní pro školství a to často vede ke změně přístupu kraje k jednotlivým typům škol. Na toto přímo navazuje problém s politickým duchem vedení i škol, což je v případě odborných škol nepřímý důvod, kdy pozbývají na odbornosti.

Připomínka

Dle našeho názoru je třeba, aby na úrovni krajů existovaly dlouhodobé koncepce rozvoje školství, které se nebudou měnit s každou změnou vedení kraje.

1.2 Další cíle ministerstva podle oblastí vzdělávání**A: Strategie dalšího rozvoje sítě škol a školských zařízení**

- Navyšování kapacit středních škol a zápis nových oborů vzdělání, navyšování kapacit stávajících oborů vzdělání především pro obory čtyřletého gymnázia i v oblasti oborů vzdělání s maturitní zkouškou všeobecného zaměření 6 a 8 letých oborů vzdělání nebudou vzhledem k negativním dopadům nadměrného odchodu žáků 5. a 7. tříd ZŠ do 1. ročníků 6 a 8letých gymnázií zapisovány nové školy ani navyšovány stávající kapacity. Výjimečně je možné zapsat obor vzdělání Gymnázium se sportovní přípravou nebo navýšit jeho kapacitu.

Zásadní připomínka:

Souhlasíme s tímto názorem. Navíc jsme přesvědčení, že by měl být určen počet a kapacita těchto oborů, které jsou potřebné s ohledem na potřeby trhu práce, popř. s ohledem na jeho očekávaný budoucí vývoj, vybrat ze všech těchto škol ty nejlepší a pouze ty pak podporovat ze státních prostředků. Ostatní pak nechat na rozhodnutí provozovatele, zda chtějí školu dále provozovat nicméně jako soukromou, bez státní dotace.

B: Předškolní vzdělávání

- Podporovat prvky polytechnické výchovy a rozvoj digitálních kompetencí ve vzdělávání dětí v MŠ Hodnocení ČŠI ve výroční zprávě 2021

Připomínka:

Souhlasíme, nicméně nejenom digitální kompetence jsou důležité. Jsme přesvědčeni, že také důležité je zaměřit se na poznávání přírodních zákonitostí a řemesel.

C: Základní vzdělávání

- S vývoje společnosti dnes mladí lidé ztrácí základní praktické dovednosti, znalosti a také zručnost. Např. neznají základní principy fungování např. zemědělství a často pak podléhají manipulativním kampaním na sociálních sítích.

Zásadní připomínka:

Navrhujeme zavést opětovně výuku praktických dovedností. Polytechnická, přírodní a řemeslná příprava.

D: Střední vzdělávání

- Souhlasíme s navrženými cíli MŠ v oblasti středního vzdělávání: Nicméně požadujeme doplnění těchto cílů o další priority.

Zásadní připomínka:

Nezbytnost výrazné podpory odborného vzdělávání zemědělského směru, a to zejména vzhledem k požadavkům ze strany zemědělských podniků na přípravu kvalitních potencionálních pracovníků a pokroku doby. Proto je třeba podporovat po všech stránkách také odbornou výuku na středních zemědělských školách včetně vzdělávání odborných vyučujících a usnadnit a umožnit ve větším rozsahu vyučovat přímo odborníky z praxe.

Proto mj. požadujeme:

- **Zvýšit úroveň výuky odborných a praktických předmětů.**
 - **Zajistit systém vzdělávání učitelů na odborné předměty a praktickou výuku pro oblast zemědělství.**
 - **Zajistit praktické vzdělávání stávajících učitelů formou stáží (např. v zemědělských podnicích), aby byly v kontaktu s technologickým vývoje v oboru.**
- Inovovat oborovou strukturu středního vzdělávání Novela nařízení vlády č. 211/2010 o soustavě oborů základního, středního a vyššího odborného vzdělávání 2022 Státní rozpočet MŠMT

Zásadní připomínka:

Nedělejme z odborných škol – odborná gymnázia!!! Důraz na odborných školách musí být kladen především na odborné předměty a praxi. Proto navrhujeme opustit od povinné státní maturity z matematiky na zemědělských školách. Osnovy a náplň odborného vzdělávání konzultovat s odborníky z oboru (na úrovni komor, či svazů)

G: Rovné příležitosti ve vzdělávání, poradenství, vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami:

Zásadní připomínka:

- Jsme přesvědčeni, že by ředitelé měli mít větší volnost v rozhodování a s tím, také větší zodpovědnost, jakožto řídicí manažer. Aby mohl ale tuto roli plnit, je třeba snížení byrokratické zátěže ředitelů ale i učitelů na všech stupních vzdělávání.

K: Další vzdělávání

Zásadní připomínky:

- Podporujeme systém mistrovské zkoušky a její ověření a zavedení mistrovské zkoušky do právního systému a programu celoživotního vzdělávání 2020.

B) SSŠČMS

Východiska, obecně

Dlouhodobý záměr ČR je strategickým dokumentem vlády, z čehož plynou dva podstatné závěry. Jedná se o podkladový materiál nejen odborný, ale má též charakter politického dokumentu. Na rozdíl od plánů operativních či taktických jde o dokument, který stanoví základní směry, kterými se má řešená problematika ubírat ve střednědobém až dlouhodobém časovém horizontu. Základní zásady v něm vytyčené musí být při rozhodování vždy respektovány. Rozhodující pro posouzení žádosti o registraci školy či její rozšíření jsou pouze zákonná kritéria, mezi nimiž má určující postavení soulad s dlouhodobými záměry. To plyne z významu vzdělávání a jeho zásad a cílů, plynoucích z § 2 školského zákona. Orgán rozhodující o zápisu školského zařízení do školského rejstříku či jeho změně je povinen zkoumat soulad žádosti s těmito záměry, aniž by byl oprávněn přitom hodnotit jejich obsah.

Na základě uvedeného je nesporné, že dlouhodobé záměry představují koncepční dokumenty rozvoje školské soustavy. Svou povahou se jedná o strategické dokumenty, jejichž obsah je do značné míry ovlivněn politickou reprezentací (vytyčující cíle a směřování českého školství), a proto nemohou správní orgány ani soudy přezkoumávat jejich "politický" obsah. Fyzickým a právnickým osobám přímo neplynou z dlouhodobých záměrů práva či povinnosti, nicméně jejich vliv působí při faktickém výkonu veřejné moci, jakož i při vydávání správních rozhodnutí. Pro správní orgány (a v návaznosti na přezkum individuálních správních aktů i pro soudy) jsou dlouhodobé záměry závazné, neboť na jejich podkladě rozhodují v konkrétních případech a vydávají jednotlivá rozhodnutí. Tato závaznost plyne z § 148 odst. 3 školského zákona.

Dlouhodobé záměry vymezují podmínky pro rozhodování, kterými se správní orgány musejí řídit. Z koncepčního charakteru těchto záměrů a jejich obecného vymezení je zřejmé, že nemohou obsahovat jednoznačná pravidla pro vývoj regionálního školství (například striktně stanovit počty žáků pro jednotlivé obory).

Máme za to, že koncepce předkládaného DZ nestanovuje toliko obecně koncept rozvoje školské soustavy a přestává být dokumentem, který nestanovuje jednoznačná pravidla pro vývoj regionálního školství, když nastoluje v podstatě zakonzervování současné sítě škol, např. nespádových MŠ a ZŠ, zejména pak ve vztahu ke školám jiných než veřejných

zřizovatelů. Shodně pak u speciálních škol a středních škol, kdy v některých případech pak zcela jasně, jednoznačně stanovují absolutní zákaz zápisu nové školy, nového oboru, či navýšení kapacity.

Obsahem navrhovaného DZ v podstatě dochází k setření jeho povahy, kdy tyto dokumenty nemohou ukládat přímo práva a povinnosti svým adresátům, nicméně nepřímo jsou zákazy v textu DZ stanoveny, a to v podobě nemožnosti zápisu nových škol, oborů, či navýšení kapacit u některých typů škol.

Návrh DZ je dle našeho názoru zaměřen velmi jednostranně s cílem „naplnění“ škol veřejných zřizovatelů, kdy školy jiných zřizovatelů jsou stavěny do pozice toliko „doplňkových“ poskytovatelů vzdělávání za splnění předpokladu naplnění škol veřejných zřizovatelů. Takový přístup rozhodně není výrazem rovnosti škol všech zřizovatelů, ale upřednostňování zřizovatelů veřejných škol na úkor škol jiných zřizovatelů.

Návrh DZ je veden v části především středního vzdělávání obecným záměrem inovace soustavy oborů, restrukturalizace a revize oborové struktury. Jsme však přesvědčení, že dlouhodobý záměr by neměl a ani nemůže nastavovat konkrétní způsob této restrukturalizace tak striktním způsobem, jak návrh činí, ale školy všech zřizovatelů by měli mít možnost v rámci již schválených celkových kapacit škol, toto sami naplňovat a uskutečňovat v rámci obecněji nastaveného dlouhodobého záměru ČR, z něhož budou vycházet dlouhodobé záměry jednotlivých krajů.

2. Strategie rozvoje regionálního školství

2.1 Klíčové strategické cíle ministerstva

Ad bod 1)

Připomínka : Mělo by být řešeno komplexně i s ohledem na navýšení mezd pedagogických pracovníků jiných zřizovatelů - viz současný problém rozevírání mzdových nůžek v rámci mezd pedagogických pracovníků u veřejných zřizovatelů a soukromých zřizovatelů

Ad bod 3)

Připomínka: Nutno zdůraznit, že krajské úřady jsou nejen vykonavatelem přenesené působnosti v oblasti školství, ale rovněž konkurentem ve vztahu k jiným, než veřejným zřizovatelům. Nejedním příkladem z praxe ukázal, že ze strany krajského úřadu jako zřizovatele školy došlo k zápisu nových oborů, či navýšení kapacit na úkor škol jiných zřizovatelů, kterým pak vyloučil možnost zápisu nového oboru či navýšení kapacity u školy jiných zřizovatelů. Znalost subjektů na regionální úrovni a podrobnější znalost jejich potřeb je tak mohlo být přínosem za situace, kdy by tento správní orgán „nejbližší subjektům, jichž se rozhodování týká“, nebyl současně nejbližším a nejdůležitějším konkurentem. Znalost subjektů a jejich potřeb tak přináší krajskému úřadu naprosto zásadní konkurenční výhodu. **Zásadně nesouhlasíme s „decentralizací“ rozhodování směrem od MŠMT ke krajským úřadům.**

2.2 Další cíle ministerstva podle oblastí vzdělávání

Připomínkové znění:

„Střední vzdělávání

- *Inovovat soustavu oborů vzdělání a revidovat rámcové vzdělávací programy středního vzdělávání*

- *Zdokonalit systémy přijímacího řízení a ukončování středoškolského vzdělávání*
- *Zvýšit zapojení zaměstnavatelů a věcně příslušných resortů „*

Připomínka: cíl ministerstva k inovaci soustavy oborů vzdělání s ohledem na celkové vyznění DZ a praktické vyloučení zápisu nového oboru, který bude zapsán jen zcela výjimečně, je v zásadním rozporu.

Máme za to, že je naopak žádoucí omezovat smysl přijímacího řízení, nikoliv jeho další posilování.

Zapojení zaměstnavatelů a věcně příslušných resortů s ohledem na faktickou nemožnost zápisu nových oborů, bez ohledu na potřeby zaměstnavatelů a věcně příslušných resortů, jejich stanoviska, potřeby, nejsou v navrhovaném znění DZ reflektovány v rámci stanovení podmínek zápisu nových oborů či navýšení kapacit, bude naprosto bezvýznamné. Zápis nových oborů a navýšení kapacit, by mělo být povolováno zejména a především s ohledem na potřeby zaměstnavatelů v jednotlivých regionech a toto hledisko by mělo být určujícím, a to i s ohledem na uplatnění absolventů na trhu práce.

Připomínkované znění:

„Zlepšení podmínek pedagogických pracovníků

- *Zlepšovat podmínky odměňování a výkonu práce pracovníků v regionálním školství“*

Připomínky : Nutno realizovat systematicky na úrovni škol bez rozdílu zřizovatele

Připomínkované znění:

„Řízení školského systému

- *Vybudovat Resortní informační systém MŠMT“*

Připomínky : Zdůrazňujeme nezbytnost snížení byrokracie, která je v současné době podstatnou náplní práce ředitelů škol a školských zařízení, jakož i pedagogických a nepedagogických pracovníků, a to na úkor samotného vzdělávání

A. Strategie dalšího rozvoje sítě škol a školských zařízení

Hlavní cíle změn ve školském rejstříku v letech 2019–2023

Připomínkované znění: *„Při stanovení podmínek pro zápis nových mateřských a základních škol do rejstříku škol a školských zařízení a pro navýšování jejich kapacit²⁷ je respektováno rozdílné postavení a účel škol spádových a nespádových. Spádové školy představují garanci rovného práva na poskytnutí bezplatného základního vzdělání. Podmínky pro zapisování navýšení kapacit spádových škol, případně zápis školy nové, jsou proto z hlediska dlouhodobého záměru upraveny výhradně v návaznosti na demografický vývoj, dostupnost a naplněnost stávajících kapacit. Naproti tomu nespádové mateřské školy a nespádové základní školy nabízející obor vzdělání 79-01-C/01 Základní škola představují doplněk soustavy spádových škol v rámci práva zřizovat jiné školy než veřejné. Zapisování nespádových škol nesmí ohrozit stabilitu vzdělávací soustavy, musí respektovat ekonomické možnosti společnosti a musí odpovídat reálnému zájmu o vzdělávání v takovéto škole..“*

Připomínka: Rozdílné postavení a účel spádových a nespádových škol je z naší strany plně respektován, nicméně jak bylo opakovaně v judikatuře Nejvyššího soudu i Ústavního soudu judikováno, školský zákon se vztahuje na všechny školy bez rozdílu zřizovatelů a pokud má mezi nimi být stanoven rozdíl, pak tak musí výslovně stanovit zákon, v tomto případě školský zákon.

Nastavení rozdílných podmínek pro možnost zápisu spádové a nespádové školy je protizákonné.

Nelze na nespádové školy nahlížet jen jako na „doplňek soustavy nespádových škol“, ale jako o další nabídku a možnost vzdělávání, která je rodičům a žákům nabízena. Navrhované omezení zřizování škol v navrhovaném rozsahu je porušením práva jiných zřizovatelů podnikat a nabízet své služby v případě, že je o ně zájem ze strany rodičů a žáků.

Respektování ekonomické možnosti společnosti pak není měřitelným kritériem, jež by se relevantně mohlo odrazit v rámci rozhodovací pravomoci správních orgánů při rozhodování o zápisu nových škol do systému. Právě reálný zájem o vzdělávání by mělo být naprosto rozhodujícím kritériem pro zápis nové nespádové školy do rejstříku.

Připomínkové znění: **„Zápis nových škol a školských zařízení jako náhrada za školu nebo školské zařízení, jehož činnost vykonávala jiná právnická osoba, bude umožněn pouze v odůvodněných případech tak, aby nedocházelo k účelovému rozdělování škol a školských zařízení, jejichž činnost původně vykonávala tatáž právnická osoba“**

Připomínky: Tuto část naprosto odmítáme, když zasahuje do práv, jež jsou právnickým osobám dána zákonnou úpravou obsaženou v zákoně o přeměnách obchodních společností a družstvech. Navrhovaným textem je zcela popřeno právo přeměn obchodních společností, jakož i právní následky s přeměnami spojené. Navrhovaná část je v rozporu se zákonem. Takový postup není naprosto odůvodněn, když v případě „převodu činnosti“ na jinou právnickou osobu nedochází ke změnám v oblasti rozšiřování nabídky vzdělávání, ani kapacit, kdy do práv a povinností původní právnické osoby nastupuje nová právnická osoba. Samozřejmě s důsledky pro financování dle zákona č. 306/1999 Sb. podle zvoleného způsobu přeměny s ohledem na podmínku výkonu činnosti po dobu 1 roku.

Předškolní vzdělávání – kapitola A, bod 1

Poznámka pod čarou č. 29

Připomínkové znění: *„Pojem lokalita bude v jednotlivých správních řízeních o zápisu údajů do rejstříku škol a školských zařízení určena na základě přiměřené **dojezdové vzdálenosti**, a to na úrovni okresu (úroveň LAU 1), případně jako průměr dotčených okresů (okresů v přiměřené dojezdové vzdálenosti).“*

Navrhované znění: *„Pojem lokalita bude v jednotlivých správních řízeních o zápisu údajů do rejstříku škol a školských zařízení určena na základě přiměřené **dojezdové doby**, a to na úrovni okresu (úroveň LAU 1), případně jako průměr dotčených okresů (okresů v přiměřené **dojezdové době**).“*

Odůvodnění: Navrhujeme nahradit pojem „přiměřená dojezdová vzdálenost“ pojmem „přiměřená dojezdová doba“, neboť tento daleko lépe vypovídá o skutečné dostupnosti školy pro žáky z určité lokality. V závislosti na velikosti města, jakož i na dostupnosti prostředků dopravy, se totiž čas dojíždění do školy může za zachování stejné vzdálenosti podstatně lišit.

Bod 1.2, písm. a)

Připomínkové znění: „v případě reálného zájmu zejména ze strany zákonných zástupců dětí z příslušné lokality (zohledněna bude i podpora dalších subjektů, např. místní samosprávy a spolků věnujících se vzdělávání) a zároveň budou-li v přiměřené dojezdové vzdálenosti kapacity nespádových mateřských škol zapsaných v rejstříku škol a školských zařízení, které poskytují vzdělávání obdobným způsobem, naplněné, a“

Navrhované znění: „v případě reálného zájmu zejména ze strany zákonných zástupců dětí z příslušné lokality (zohledněna bude i podpora dalších subjektů, např. místní samosprávy a spolků věnujících se vzdělávání) a zároveň budou-li v přiměřené **dojezdové době** kapacity nespádových mateřských škol zapsaných v rejstříku škol a školských zařízení, které poskytují vzdělávání obdobným způsobem, naplněné, a“

Odůvodnění: Viz výše.

Bod 1.2., písm. b)

Připomínkové znění : „pouze v těch lokalitách, v nichž by zápisem těchto kapacit nedošlo k meziročnímu nárůstu kapacit nespádových škol o více jak 1 % z kapacit škol spádových vedených ve školském rejstříku k 31. 8. školního roku předcházejícímu podání žádosti, s výjimkou lokalit, ve kterých bude v následujících letech trvalý převis poptávky po umístění dětí do MŠ (viz opatření B.1.1). Při tomto tempu nárůstu může docházet k postupnému navyšování kapacit nespádových škol tak, aby nebyla ohrožena soustava škol spádových a nedošlo „

Navrhované znění: „pouze v lokalitách, v nichž by zápisem těchto kapacit nedošlo k meziročnímu nárůstu kapacit nespádových škol o více jak **2,5 %** kapacit škol spádových vedených ve školském rejstříku k 31. 8. školního roku předcházejícímu podání žádosti.“

Odůvodnění:

Nelze souhlasit s tím, že tento navrhovaný nárůst představuje dostatečný prostor pro rozvoj nespádových škol, když nastavením těchto podmínek je fakticky zřizování nespádových škol vyloučeno. Ekonomická efektivnost systému spádových škol je tak naprosto bezdůvodně upřednostňována na úkor ekonomické efektivnosti systému nespádových škol.

Viz. níže v bodě 2.2. , písm.b)

Bod 1.2. navrhuje na konci doplnit takto:

„Podmínky uvedené v písmenech a) a b) se neuplatní, je-li kapacita spádových mateřských škol zapsaných v rejstříku škol a školských zařízení v dané lokalitě naplněna na 90% a více, nebo pokud z demografického vývoje vyplývá, že taková situace může v následujících letech nastat.“

Odůvodnění:

V lokalitách, v nichž ani spádové základní školy nedisponují dostatečnou kapacitou pro zajištění přijetí všech dětí z populačního ročníku k základnímu vzdělávání, se omezování zápisu kapacit nespádových škol zejm. stanovením jejich maximálních kapacit vzhledem ke kapacitám škol spádových, nebo posuzováním, zdali v okolí nepůsobí jiná škola poskytující vzdělávání obdobným způsobem, nejví jako rozumné. V takových lokalitách je naopak více

než žádoucí, aby byly kapacity školské soustavy maximálně posilovány, a to tak, aby ve spádových školách, v nichž dojde následkem zápisu nové, nespádové školy do rejstříku k uvolnění kapacity, bylo zajištěno přijetí všech dětí z daného školského obvodu ke vzdělávání, a to nejen v aktuálním roce, ale i v letech následujících

Základní vzdělávání – kapitola A, bod 2

Bod 2.2, písm. a)

Připomínkové znění: „v případě reálného zájmu zejména ze strany zákonných zástupců dětí z příslušné lokality (zohledněna bude i podpora dalších subjektů, např. místní samosprávy a spolků věnujících se vzdělávání) a zároveň budou-li v přiměřené dojezdové vzdálenosti kapacity nespádových základních škol zapsaných v rejstříku škol a školských zařízení, které poskytují vzdělávání obdobným způsobem, naplněné, a“

Navržené znění: „v případě reálného zájmu zejména ze strany zákonných zástupců dětí z příslušné lokality (zohledněna bude i podpora dalších subjektů, např. místní samosprávy a spolků věnujících se vzdělávání) a zároveň budou-li v přiměřené **dojezdové době** kapacity nespádových základních škol zapsaných v rejstříku škol a školských zařízení, které poskytují vzdělávání obdobným způsobem, naplněné, a“

Odůvodnění: Viz výše.

Bod 2.2, písm. b)

Připomínkové znění: „pouze v lokalitách, v nichž by zápisem těchto kapacit nedošlo k meziročnímu nárůstu kapacit nespádových škol o více jak **1 %** kapacit škol spádových vedených ve školském rejstříku k 31. 8. školního roku předcházejícímu podání žádosti. Při tomto tempu nárůstu může docházet k postupnému navyšování kapacit nespádových škol tak, aby nebyla ohrožena soustava škol spádových a nedošlo k meziročnímu skokovému nárůstu kapacit nespádových škol, který by zapříčinil nedostatek žáků na školách spádových a tím podstatnou mírou snížil ekonomickou efektivnost systému spádových škol. Tento nárůst zároveň představuje dostatečný prostor pro rozvoj nespádových škol.“

Navrhované znění: „pouze v lokalitách, v nichž by zápisem těchto kapacit nedošlo k meziročnímu nárůstu kapacit nespádových škol o více jak **2,5 %** kapacit škol spádových vedených ve školském rejstříku k 31. 8. školního roku předcházejícímu podání žádosti. Při tomto tempu nárůstu může docházet k postupnému navyšování kapacit nespádových škol tak, aby nebyla ohrožena soustava škol spádových a nedošlo k meziročnímu skokovému nárůstu kapacit nespádových škol, který by zapříčinil nedostatek žáků na školách spádových a tím podstatnou mírou snížil ekonomickou efektivnost systému spádových škol. Tento nárůst zároveň představuje dostatečný prostor pro rozvoj nespádových škol.“

Odůvodnění:

Regulaci tempa nárůstu počtu míst v nespádových základních školách akceptujeme. Navržený maximální meziroční nárůst kapacit nespádových základních škol vyjádřený poměrem 1 % k zapsaným kapacitám škol spádových nicméně považujeme zvláště v menších okresech za problematický. Např. v okrese Rokycany, kde v roce 2017 vykazovaly základní školy zřizované obcí kapacitu 6 033 žáků, by za rok bylo možné zřídit pouze jednu školu o kapacitě max. 60 žáků. Ekonomická rentabilita školy o takto nízkém počtu žáků by byla nízká, protože lze předpokládat, že by potenciální soukromé subjekty ke zřízení školy v daném okrese, jakož i v obdobných lokalitách, vůbec nepřistupovaly. Tím by mohlo být fakticky

negováno právo rodičů z daných lokalit, volit pro vzdělávání svých dětí jiná než veřejná vzdělávací zařízení, garantované ústavním a mezinárodním právem, a to pouze na základě kritéria trvalého pobytu v okrese s menším počtem obyvatel.

Z toho důvodu navrhujeme stanovit maximální procentuální poměr meziročního navýšení kapacit nespádových škol oproti existujícím kapacitám škol spádových nikoli na 1 %, s čímž počítá současný návrh, ale na 2,5 %. Takový poměr zaručí zachování stability školské soustavy za současného zachování práva zřizovat soukromé školy, jakož i práva získávat v nich státem uznané vzdělání, i v okresech s menším počtem obyvatel.

Nelze souhlasit s tím, že tento navrhovaný nárůst představuje dostatečný prostor pro rozvoj nespádových škol, když nastavením těchto podmínek je fakticky zřizování nespádových škol vyloučeno. Ekonomická efektivnost systému spádových škol je tak naprosto bezdůvodně upřednostňována na úkor ekonomické efektivnosti systému nespádových škol.

Bod 2.2

Bod 2.2. dále navrhujeme na konci doplnit takto:

„Podmínky uvedené v písmenech a) a b) se neuplatní, je-li kapacita spádových základních škol zapsaných v rejstříku škol a školských zařízení v dané lokalitě naplněna na 90% a více, nebo pokud z demografického vývoje vyplývá, že taková situace může v následujících letech nastat.“

Odůvodnění:

V lokalitách, v nichž ani spádové základní školy nedisponují dostatečnou kapacitou pro zajištění přijetí všech dětí z populačního ročníku k základnímu vzdělávání, se omezování zápisu kapacit nespádových škol zejm. stanovením jejich maximálních kapacit vzhledem ke kapacitám škol spádových, nebo posuzováním, zdali v okolí nepůsobí jiná škola poskytující vzdělávání obdobným způsobem, nejeví jako rozumné. V takových lokalitách je naopak více než žádoucí, aby byly kapacity školské soustavy maximálně posilovány, a to tak, aby ve spádových školách, v nichž dojde následkem zápisu nové, nespádové školy do rejstříku k uvolnění kapacity, bylo zajištěno přijetí všech dětí z daného školského obvodu ke vzdělávání, a to nejen v aktuálním roce, ale i v letech následujících.

Střední vzdělávání – kapitola A, bod 3

Bod 3.1

Připomínkové znění: *„3.1 Zápisy nových středních škol, nových míst poskytování vzdělávání nebo navyšování kapacit středních škol (vyjma středních škol poskytujících vzdělávání s maturitní zkouškou všeobecného zaměření s obory čtyřletého gymnázia nebo s obory vzdělání pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami):*

- a) nové střední školy a nová místa poskytovaného vzdělávání v rámci kraje budou vzhledem k dostačující nabídce širokého spektra oborů vzdělání středního vzdělávání a neobsazeným kapacitám škol zapisovány do rejstříku škol a školských zařízení pouze ve výjimečných a odůvodněných případech s ohledem na dostupnost stávajících kapacit střední škol a potřeby trhu práce,*
- b) navyšování kapacit středních škol bude vzhledem k dostačující nabídce širokého spektra oborů středního vzdělání a neobsazeným kapacitám škol zapisováno pouze ve*

výjimečných a odůvodněných případech, a to s ohledem na stávající naplněnost dané školy, a kvalitu školy s přihlédnutím k uplatnitelnosti absolventů školy na trhu práce a potřeb trhu práce.“

Navrhované znění:

„3.1 Zápisy nových středních škol zřizovaných státem, krajem, obcí nebo svazkem obcí, nových míst poskytování vzdělávání v takovýchto školách nebo navyšování kapacit takovýchto středních škol (vyjma středních škol poskytujících střední vzdělání s maturitní zkouškou v oborech všeobecného zaměření, včetně oborů čtyřletého gymnázia, nebo v oborech určených žákům se speciálními vzdělávacími potřebami):

- a) nové střední školy a nová místa poskytování vzdělávání v rámci kraje budou vzhledem k dostačující nabídce širokého spektra oborů vzdělání středního vzdělávání a neobsazeným kapacitám škol zapisovány do rejstříku škol a školských zařízení pouze ve výjimečných a odůvodněných případech s ohledem na dostupnost stávajících kapacit střední škol a potřeby trhu práce,
- b) navyšování kapacit středních škol bude vzhledem k dostačující nabídce širokého spektra oborů středního vzdělání a neobsazeným kapacitám škol zapisováno pouze ve výjimečných a odůvodněných případech, a to s ohledem na stávající naplněnost dané školy, a kvalitu školy s přihlédnutím k uplatnitelnosti absolventů školy na trhu práce a potřeb trhu práce,

Žádost o zápis nové střední školy zřizované státem, krajem, obcí nebo svazkem obcí nebo nového místa poskytování na takovéto škole vzdělávání musí být zároveň v souladu s bodem 3. 3.

3.2 Zápis nové střední školy zřizované jiným zřizovatelem, než který je uveden v bodě 3.1, nového místa poskytování vzdělávání v takovéto škole nebo navýšení kapacity takovéto školy (vyjma středních škol poskytujících střední vzdělání s maturitní zkouškou v oborech všeobecného zaměření, včetně oborů čtyřletého gymnázia, nebo v oborech určených žákům se speciálními vzdělávacími potřebami) budou umožněny pouze:

- a) v případě reálného zájmu zejména ze strany žáků a jejich zákonných zástupců z příslušné lokality (zohledněna bude i podpora dalších subjektů, např. místní samosprávy a spolků věnujících se vzdělávání) a zároveň budou-li v přiměřené dojezdové době kapacity středních škol zapsaných v rejstříku škol a školských zařízení, které poskytují vzdělávání v totožném oboru a obdobným způsobem, a které ke vzdělávání v daném oboru přijímají nové žáky, naplněné, a
- b) s výjimkou odůvodněných případů pouze v krajích, v nichž by zápisem těchto kapacit nedošlo k meziročnímu nárůstu kapacit škol poskytujících obory vzdělávání z totožné skupiny oborů o více jak 2,5 %.“

Žádost o zápis nové střední školy zřizované jiným zřizovatelem, než státem, krajem, obcí či svazkem obcí, nebo nového místa poskytování vzdělávání v takovéto škole, musí být zároveň v souladu s bodem 3. 3.“

Odůvodnění:

Možnost vzniku nových škol a přeskupování kapacit mezi školami stávajícími vnímáme jako zásadní pro navyšování kvality vzdělávání a pro průběžné přizpůsobování vzdělávací nabídky nejen demografickému vývoji a potřebám trhu práce, ale i vzdělávací poptávce. I v případě oborů vzdělávání, jejichž aktuální kapacitní pokrytí je dlouhodobým záměrem označeno za dostatečné, představuje zaručení možnosti vzniku nových škol či možnosti rozšířit kapacity

škola, o jejichž vzdělávací služby je v lokalitě zájem, zásadní faktor přispívající ke zvyšování celkové kvality vzdělávání v daném oboru vzdělávání v dané lokalitě a k přizpůsobování vzdělávací nabídky poptávce ze strany zaměstnavatelů i ze strany účastníků vzdělávání. Zamezení vzniku nových středních škol, resp. zamezení navýšení kapacit škol, o jejichž služby je zájem, by způsobilo stagnaci na poli vzdělávací nabídky v uvedených vzdělávacích oborech a tím i ztrátu konkurenceschopnosti jejich absolventů na trhu práce.

Možností zřizovat soukromé školy jsou navíc realizována ústavně a mezinárodněprávně garantovaná práva na zřizování soukromých vzdělávacích institucí a poskytování státem uznaného vzdělání v nich, na získávání státem uznaného vzdělání v nestátních vzdělávacích institucích a na výchovu a vzdělávání dětí v souladu s přesvědčením jejich rodičů. Navržený přístup, kdy by až na „výjimečné a odůvodněné případy“ nebylo možné zapisovat nové soukromé školy či rozšiřovat kapacity stávajících soukromých škol, vnímáme jako nepřipustně rozporný s těmito právy.

Proto navrhuje přeformulovat bod 3.1 po vzoru ustanovení 2.1 a 2.2 o základním vzdělávání. Tedy vztáhnout jej pouze na školy zřizované státem, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí, a doplnit jej novým bodem upravujícím zapisování či rozšiřování kapacit škol soukromých a církevních zřizovatelů. Zápis takové školy pak podmínit, obdobně jako v případě škol základních, reálným zájmem ze strany žáků, jejich zákonných zástupců, místní samosprávy a spolků věnujících se vzdělávání, jakož i dalšími kritérii uvedenými v bodě 2.2, modifikovanými pro potřeby středního vzdělávání, jimiž se zaručí stabilita školské soustavy při poskytování oborů vzdělávání zařazených do totožných skupin.

Dovětek „*kteře ke vzdělávání v daném oboru přijímají nové žáky*“ navrhuje doplnit proto, aby z referenčního rámce byly vyloučeny ty školy, které sice oficiálně vykazují prázdné kapacity uvedených oborů, ve skutečnosti ovšem ke vzdělávání v těchto oborech nové žáky nepřijímají. A to ať již proto, že se v jejich případě jedná o „dobíhající“ obory vzdělávání, nebo proto, že i přes oficiálně zapsané kapacity uvedené obory vzdělávání vůbec neposkytují.

Část bodu 3.1 v závorce se nám v navržené podobě jevila jako nesrozumitelná (není zjevné, co se myslí pojmem „*střední školy poskytující vzdělávání s maturitní zkouškou všeobecného zaměření s obory čtyřletého gymnázia*“), pročež navrhuje změnu formulace, která bude jasnější.

Bod 3.2

Bod 3.2 navrhuje v návaznosti na předchozí navrženou změnu označit jako bod 3.3.

Bod 3.2 (navržený bod 3.3), písm. a)

Připomínkové znění: „*Obory vzdělání pro žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami nebo obory čtyřletého gymnázia budou zapisovány v návaznosti na demografický vývoj, naplněnost a dostupnost stávajících kapacit.*“

Navrhované znění: „*Obory vzdělání pro žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami a obory všeobecného zaměření vedoucí k dosažení středního vzdělávání s maturitní zkouškou, včetně oborů čtyřletého gymnázia, budou zapisovány v návaznosti na demografický vývoj, naplněnost a dostupnost stávajících kapacit ve školách, které ke vzdělávání v daném oboru přijímají nové žáky.*“

Připomínkové znění nereflektovalo ustanovení bodu 3.1 a bodu 3.2 (navrženého bodu bod 3.3), kde se nejspíše (v námi navrženém znění s jistotou) stanoví, že daná ustanovení se netýkají oborů všeobecného zaměření vedoucích k dosažení středního vzdělávání s maturitní zkouškou. V návrhu dlouhodobého záměru tedy nebylo upraveno zapisování oborů

všeobecného zaměření vedoucích k dosažení středního vzdělání s maturitní zkouškou (vyjma gymnaziálních oborů), neboť všechna ustanovení, která by se na tyto obory potenciálně vztahovala, to vylučovala. Tuto chybu navrhuje napravit navrženou úpravou.

K dovětku „*ve školách, které ke vzdělávání v daném oboru přijímají nové žáky*“ viz odůvodnění navržených změn v bodu 3.1

Bod 3.2 (navržený bod 3.3), písm. c)

Připomínkové znění: „*V rámci kraje může být do struktury oborů vzdělání s maturitní zkouškou (vyjma středních škol poskytující vzdělání s maturitní zkouškou všeobecného zaměření s obory čtyřletého gymnázia nebo s obory vzdělání pro žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami) nově zařazen nebo kapacitně posílen jen obor vzdělání, který bude odpovídat předpokládaným dlouhodobým potřebám trhu práce a který bude nahrazovat ve stejné kapacitě jiný aktivní obor vzdělání s maturitní zkouškou v rámci kraje. (...)*“

Navrhované znění: „*V rámci kraje může být do struktury oborů vzdělání s maturitní zkouškou (vyjma oborů všeobecného zaměření vedoucích k dosažení středního vzdělání s maturitní zkouškou, včetně oborů čtyřletého gymnázia, a oborů určených žákům se speciálními vzdělávacími potřebami) nově zařazen nebo kapacitně posílen jen obor vzdělání, který bude odpovídat předpokládaným dlouhodobým potřebám trhu práce a jehož navýšená kapacita bude v obdobném rozsahu nahrazovat kapacitu jiného oboru středního vzdělání s maturitní zkouškou v rámci jednoho kraje. (...)*“

Odůvodnění:

Část, jejíž změnu navrhuje, byla v připomínkováném znění dílem nepřiléhavá k předmětu úpravy, dílem nesrozumitelná.

K nepřiléhavosti: V tomto bodě dlouhodobého záměru se jedná o zapisování či navyšování kapacit oborů středního vzdělávání. Nikoli o zapisování nových středních škol či navyšování jejich kapacit. Proto se formulace výjimky nemůže týkat škol, ale musí se týkat oborů vzdělávání, a v tomto smyslu proto navrhuje změnu formulace.

K nesrozumitelnosti: Není srozumitelné, co se myslí pojmem „*střední školy poskytující vzdělávání s maturitní zkouškou všeobecného zaměření s obory čtyřletého gymnázia*“. Takový termín právo ani dlouhodobý záměr nezná. Navrhujeme proto změnu formulace, která toto vyjasňuje. K tomu viz odůvodnění navržených změn v bodu 3.2.

Školská zařízení pro zájmové vzdělávání – kapitola A, bod 8

Třetí odstavec:

Připomínkové znění: „*Při povolování zápisu nových školních klubů nebo zvyšování jejich kapacity se přihlédne též ke skutečnosti, zda v místě působí středisko volného času nebo školní klub. Povolování zápisu nových středisek volného času musí odpovídat demografickému vývoji cílové skupiny – účastníků zájmového vzdělávání s přihlédnutím ke skutečnosti, zda v místě působí středisko volného času nebo školní klub. Nebude zapisován nový školní klub nebo rozšiřována kapacita stávajícího školního klubu tam, kde působí středisko volného času (nebo školní klub), a naopak tam, kde působí školní klub (nebo středisko volného času), nebude zapisováno nové středisko volného času.*“

Navrhované znění: „*Při povolování zápisu nových školních klubů nebo zvyšování jejich kapacity se přihlédne též ke skutečnosti, zda v místě působí středisko volného času nebo školní klub. Povolování zápisu nových středisek volného času musí odpovídat*

demografickému vývoji cílové skupiny – účastníků zájmového vzdělávání s přihlédnutím ke skutečnosti, zda v místě působí středisko volného času nebo školní klub.“

Odůvodnění:

Účel i náplň činnosti školních klubů a středisek volného času je podstatně odlišný. Vyhláška Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, stanoví následující: „Činnost klubu je určena přednostně pro žáky druhého stupně základní školy, žáky nižšího stupně šestiletého nebo osmiletého gymnázia nebo odpovídajících ročníků osmiletého vzdělávacího programu konzervatoře přihlášené k pravidelné denní docházce nebo pravidelné docházce.“ (§ 7 odst. 1 vyhlášky). Oproti tomu činnost střediska „se uskutečňuje ve více oblastech zájmového vzdělávání nebo se zaměřuje na konkrétní oblast zájmového vzdělávání, a to i mimo místo, kde se uskutečňuje vzdělávání podle školského zákona“ (§ 4 odst. 1 vyhlášky). Odlišná je i cílová skupina obou zařízení. Školní klub „poskytuje zájmové vzdělávání žákům jedné školy nebo několika škol.“ (§ 6 odst. 1 vyhlášky). Oproti tomu „činnost střediska je určena pro děti, žáky, studenty, pedagogické pracovníky, popřípadě další osoby, a to bez ohledu na místo jejich trvalého pobytu nebo jiné podmínky.“ (§ 5 odst. 1 vyhlášky).

Činnost školního klubu je tedy určena především žákům školy, jejíž činnost vykonává totožná právnická osoba jako činnost klubu, popř. škol okolních, přičemž se počítá s tím, že žáci školy přihlášení k zájmovému vzdělávání v klubu se budou jeho činnosti účastnit pravidelně v době po skončení vyučování a věnovat se zde různorodým aktivitám. Oproti tomu činnost střediska volného času je určena všem osobám, které mají zájem o specifické vzdělávací aktivity poskytované střediskem volného času (typicky různé umělecké, sportovní či jiné kroužky), do kterých mohou v pravidelných intervalech docházet. Nepočítá se ovšem s tím, že by zde pravidelně trávili svůj volný čas každý den po vyučování. Tomu odpovídá i charakter aktivit nabízených středisky volného času.

Odlišnému charakteru činnosti i odlišné cílové skupině školních klubů a středisek volného času odpovídá i řádově odlišná výše jejich financování ze státního rozpočtu. Celorepublikově srovnatelné údaje lze nalézt v normativních stanovách podle § 4 odst. 1 zákona č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, byť i v případě školských zařízení zřízených státem, krajem, obcí či svazkem obcí je situace obdobná. Zatímco normativ na jednoho účastníka zájmového vzdělávání ve školním klubu pro rok 2018 činí 11.779,- Kč, normativ na jednoho účastníka zájmového vzdělávání ve středisku volného času činí 1.329,- Kč, tedy téměř desetinásobně méně. Tomu koresponduje i výše úplaty vybírané od účastníků zájmového vzdělávání a především způsob vybírání této úplaty. Zatímco ve školních klubech je úplata zpravidla vybírána paušálně za účast na veškerých aktivitách školního klubu, přičemž bývá velice nízká, ve střediscích volného času je vybírána za účast na jeho jednotlivých aktivitách a bývá řádově vyšší.

Uvedme řečené na příkladu města Břeclavi. Dle údajů v rejstříku škol a školských zařízení zde činnost střediska volného času, konkrétně domu dětí a mládeže, vykonává příspěvková organizace Duhovka - středisko volného času Břeclav. Z jejich webových stránek zjistíme, že účastníkům zájmového vzdělávání z řad žáků druhých stupňů základních škol nabízí především „kroužky“ a „akce“. Mezi kroužky nalezneme např. „biologický kroužek“ konající se od října do května vždy ve středu od 14:15 do 15:45, za nějž je vybírána úplata ve výši 700 Kč za rok. Dále např. kroužek „mladý programátor“ konající se od druhé půle září do konce května vždy v pondělí od 16:00 do 17:30, za nějž je vybírána úplata ve výši 1 000 Kč za rok. Z

„akcí“ uspořádalo středisko v měsících září a říjnu pro druhostupňové děti 2018 např. „velkou podzimní výpravu“ nebo výtvarnou soutěž.

Oproti tomu činnost školních klubů vykonávají ve městě Břeclavi tři příspěvkové organizace, jež vykonávají rovněž činnost základních škol. Např. Základní škola Břeclav, Slovácká 40, příspěvková organizace, stanoví ve vnitřním řádu svého školního klubu, že žáci přihlášení k zájmovému vzdělávání ve školním klubu se mohou jeho činnosti účastnit každé odpoledne zpravidla od 13 do 16 hod. (někdy dříve či později, v návaznosti na čas konce vyučování), a to buďto pobytem ve školní klubovně a využíváním nabídky zde dostupných činností, anebo účastí v pravidelně pořádaných kroužcích různorodého zaměření. Za vzdělávání ve školním klubu, bez ohledu na to, kolika kroužků se žák účastní, se stanovuje úplata ve výši 100,- Kč za pololetí. Činnost školního klubu tedy plynule navazuje na školní vyučování a je určena takřka výhradně žákům školy.

Z uvedeného je tedy zjevné, že charakter zájmového vzdělávání ve střediscích volného času a ve školních klubech je zásadně odlišný a je tedy zcela nesmyslné podmiňovat zápis nového školského zařízení či navýšení kapacity stávajícího školského zařízení jednoho druhu tím, že v lokalitě nepůsobí školské zařízení druhého druhu, a to ať již má či nemá volnou kapacitu.

Navržené omezení počtu a kapacit školních klubů by navíc ve svých důsledcích nepřipustně diskriminovalo žáky těch stávajících nebo v budoucnosti vzniklých škol, pro které ke dni vydání dlouhodobého záměru nebude zajištěno zájmové vzdělávání ve školním klubu při jejich škole či v jejím blízkém okolí. I pokud by zde totiž byla vůle ze strany právnické osoby vykonávající činnost školy, nebo ze strany jiné právnické osoby, zřídit a provozovat školní klub pro žáky dané školy, nebylo by to po přijetí dlouhodobého záměru umožněno, a to jen z toho důvodu, že v okolí dané školy již působí středisko volného času. Žáci těchto škol by pak na rozdíl od svých vrstevníků, žáků jiných škol ve stejné lokalitě, byli zcela nedůvodně odkázáni pouze na zájmové vzdělávání poskytované střediskem volného času. Neměli by tedy možnost účastnit se pravidelně po vyučování v prostorách své školy či v její blízkosti činnosti školního klubu, a pokud by se v podobném rozsahu (tedy pravidelně, každé odpoledne bezprostředně po vyučování) chtěli účastnit činnosti střediska volného času, museli by na to, vzhledem k řádově odlišnému financování obou druhů školských zařízení z veřejných rozpočtů, jejich zákonní zástupci vynakládat každoročně mnohonásobně vyšší finanční prostředky, než pokud by se účastnili činnosti školního klubu. Takovéto nedůvodné rozdíly mezi žáky škol, pro něž je zajišťována činnost školního klubu již v současnosti, a pro žáky škol, pro něž by měl školní klub vzniknout až po přijetí navrhovaného dlouhodobého záměru, nelze označit než jako hrubě diskriminační.

Z těchto důvodů proto navrhuje větu podmiňující zápis školního klubu či navýšení jeho kapacity absencí střediska volného času v dané lokalitě (a obráceně) vypustit.

B. Předškolní vzdělávání

Společně s MPSV vytvořit efektivní model péče o děti v předškolním věku:

Výchova a péče o děti do tří let

K otázce zřízení, podpory a financování dětských skupin bylo za Unii zaměstnavatelských vztahů připomínkována novela zákona o dětské skupině, kdy na tyto v plném rozsahu odkazujeme.

Podpora efektivního a systémového rozšiřování kapacit mateřských škol

Připomínkové znění „Podpora rozšiřování kapacit úzce souvisí se snahou zvyšovat účast dětí (především ze sociálně a ekonomicky znevýhodňujícího prostředí) na předškolním vzdělávání, snižovat počet dětí na třídu MŠ za účelem zkvalitňování předškolního vzdělávání a s podporou začleňování dětí ze skupin a lokalit ohrožených sociálním vyloučením. Podpora efektivního a systémového rozšiřování kapacit MŠ35 bude vycházet z poznatků o regionálních disparitách, jejím cílem bude směřování k vyrovnávání rozdílů....“

Připomínky: DZ vychází z cíle rozšiřování kapacit MŠ, snižovat kapacity na třídu MŠ a MŠMT deklaruje podporu novým zřizovatelům MŠ. DZ však dle našeho názoru naopak svými podmínkami pro zápis především nespádových MŠ tento trend a cíle zcela potírá, když klade nedůvodná a nepřiměřená omezení zřizování nových MŠ či navyšování kapacit.

Základní vzdělávání – kapitola C

Připomínky: jedním z prioritních cílů je podpora žáků s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka. Postrádáme však shodný cíl a nutnost řešit tento problém v rámci Středního vzdělávání. Navrhujeme doplnit rovněž v rámci kapitoly D Střední vzdělávání.

C) ASP ČR

Obecné připomínky

Patrně jediným důvodem, proč byl předkládaný dokument zpracován, je požadavek ustanovení § 9 odst. 1 školského zákona. Mimo mnohé jiné v něm postrádáme důkladnou analytickou část, přesně charakterizující všechny skutečnosti, které autory vedou k navrhování příslušných opatření.

Obsahově rozbředlý materiál staví na odiv napohled ryze chvályhodné ideje snižování nerovnosti ve vzdělávání, podpory kvalitní výuky, růstu platů učitelů, snižování administrativy apod., to vše ovšem většinou jen v té nejobecnější rovině. Tam, kde jsou obecné floskule malinko rozvedeny do konkrétnější roviny, je bohužel zřejmé, že autoři mají jen velice mlhavé představy o tom, jak by měla vypadat reálná řešení.

Což je možná ještě lepší případ, neboť pokud se již vyskytne konkrétnější vysvětlení, jedná se často o příklady „pokroku couváním“ (nedočkavě vyvřelá snaha o direktivní řízení poradenského systému), či dokonce o nápady, jejichž realizace by přinesla výhradně negativa a časový skok zpět o celé dekády (tzv. modelový školní vzdělávací program). Řada navrhovaných opatření nejenže nepovede ke kýženému snížení administrativní zátěže, naopak ji ještě zvýší.

Jestliže už se najde záměr „ideově“ správný (revize a redukce RVP ZV), způsob jeho uvádění do života vzbuzuje oprávněné obavy, že výsledek bude ještě horší než stav, který měl být napraven (utajené kutání početných skupin oborových odborníků, mezi nimiž ovšem nelze najít ani jedinou skupinku „odborníků na děti“, tedy zejména vývojových psychologů, a rovněž tak skupiny zkušených učitelů z praxe).

Konkrétní připomínky

Předmluva

1. „Klíčovou roli při přípravě Dlouhodobého záměru 2019-2023 (dále jen „DZ“) plnil zastřešující materiál (...) Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020 (...), v níž jsou vytyčeny tři základní cíle, a to **snížovat nerovnost ve vzdělávání, podporovat kvalitní výuku a učitele jako její klíčový předpoklad a odpovědně a efektivně řídit vzdělávací systém**“.

Připomínka:

Jestliže DZ v plném rozsahu přejímá jmenované základní cíle Strategie, těžko to může znamenat něco jiného, než že stát v jejich naplňování dlouhodobě selhává: nerovnost ve vzdělávání se nesnižuje, podpora kvalitní výuky a učitelů se nekoná a vzdělávací systém je řízen neodpovědně a neefektivně. Je to důvod pro to, že jiné základní cíle než ty, jichž mělo být dosaženo již do roku 2020, v textu nenajdeme?

Tato připomínka je zásadní.

2. Téměř nic se zde nedočteme o *vzdělávání*, na rozdíl od tématu nerovnosti ve vzdělávání, a zejména problematiky genderové (ne)rovnosti ve školství. K poslednímu: jak bude MŠMT uvedenou genderovou nerovnost ve školském systému řešit? V materiálu chybí navýšení platů na takovou úroveň, aby se učitelství stalo skutečně finančně zajímavé i pro muže, nebo patrně jediná možná alternativa: ve spolupráci s MO znovu zavést povinnou vojenskou službu, kterou by si ovšem vysokoškolští rekruti „odkroutili“ ve školách.

Problematika předčasných odchodů ze vzdělávání (str. 15, 16)

Celá kapitola se vztahuje pouze k odchodům ze středoškolského vzdělávání, a zcela neústrojně i přechodům žáků ve věku povinné školní docházky z běžných základních škol do víceletých gymnázií a do výběrových základních škol (jak to souvisí s předčasnými odchody **ze vzdělávání**?)

Zásadním problémem, jímž je předčasný odchod ze vzdělávání v nejhojnější podobě (ukončení povinné devítileté školní docházky v nižším než devátém ročníku), se kapitola vůbec nezabývá!

Tato připomínka je zásadní.

Digitální technologie ve vzdělávání (str. 18)

Oddíl vesměs pojednává z větší části o něčem úplně jiném než nadpis: akcentuje se zde „rozvoj digitálních kompetencí a inforatického myšlení žáků“. Není zde ani zmínky o tom, že působení digitálních technologií s sebou nese výhradně pozitiva – část odborníků z oblasti neurologie např. trvá na tom, že v období mladšího školního věku vede přemíra užívání digitálních technologií k pravému opaku toho, k čemu by vzdělávání mělo směřovat. Informace jsou „dvojitě měřené“, fixují se daleko méně než třeba u komentované četby z knihy, příslušné paměťové spoje vyhasínají daleko dříve, než se informace promění ve znalost apod.

Proč nejsou tyto legitimní kritické hlasy části odborné veřejnosti nijak reflektovány?

Tato připomínka je zásadní.

Strategie rozvoje regionálního školství (str. 19–21)

2.1 Klíčové strategické cíle ministerstva

1. Více peněz za kvalitní práci pedagogů

Když už pomineme nevyjasněnost pojmu „kvalitní práce pedagogů“ co do kritérií, subjektu/subjektů, který/kteří ji jako kvalitní hodnotí, mechanismů, jak více peněz dostanou opravdu jenom ti kvalitní učitelé apod., proč je výslovně uváděno jako cílová hodnota 150% výše platů učitelů v roce 2017 v roce 2021? To, že se jedná o konec volebního období je jasné – předkládaný materiál má ovšem stanovit cíle do roku 2023.

Kromě toho zde není brán v potaz vývoj mezd v celém veřejném sektoru: při současném masivním tlaku na zvyšování mezd prakticky všech skupin zaměstnanců je klidně možné, že oněch 150% oproti roku 2017 nebude až zase taková „hitparáda“.

Proč není zvolen ukazatel, běžně používaný OECD, tedy porovnání s průměrnou výší platu vysokoškolsky vzdělaných lidí v ČR? Jenom pro srovnání: v ČR tento ukazatel činí alarmujících cca 60%, ve vyspělých zemích dosahuje nejméně 90%. Skutečně strategické uvažování by mělo pracovat právě s tímto poměrem, nikoli s navenek ohromivými 150%, ovšem ze základu 31.632,- Kč hrubého (=průměrný plat učitele v r. 2017), na něž beztak většina kantorů nikdy nedosáhla.

Tato připomínka je zásadní.

2. Dokončit revizi kurikula a podpořit implementaci inovovaných RVP do škol

a) Obecné deklarace znějí jistě pěkně, ovšem reálná podoba oné revize nevzbuzuje sebemenší důvěru ve zdárný výsledek. To se týká především klíčového RVP ZV. Aniž by tomu předcházela nezbytný úvodní krok (tedy vyjasnění, jak by měl vlastně vypadat na výstupu absolvent základního vzdělávání), jako vždy se kutá v nejvyšší tajnosti revizi stávajícího RVP v gesci skupin odborníků na jednotlivé předměty, avšak s minimem učitelů z praxe, a **bez jediného „odborníka na děti“**¹⁾. Tím je myšleno reprezentativní zastoupení vývojových psychologů, kteří by se měli autoritativně vyjadřovat především k **přiměřenosti** navrhovaných položek RVP věku žáků, kteří by se jim měli učit.

Výsledek lze tedy poměrně dobře předpovědět již nyní: s poukazem na permanentní vědecko-technický rozvoj bude navrženo ve stávajícím RVP kousíčky škrtnout (informace již překonané), a zhruba třikrát tolik novinek, bez nichž se žák prostě nemůže nikdy obejít (např. zbrusu nová definice kilogramu) přidat. Nikde přitom není zmínka o nutnosti výsledný návrh nového RVP pečlivě ověřovat na vybraném vzorku škol, a následně porovnávat s kontrolním vzorkem škol, kde se bude učit „po staru“.

Tato připomínka je zásadní.

b) MŠMT hodlá „podpořit školy v implementaci RVP do školního prostředí například tím, že pro každé RVP (pozn.: snad každý RVP, ne?) připraví k využití modelový školní vzdělávací program, metodické doporučení, které školy mohou využít a přizpůsobit konkrétním podmínkám.“

¹⁾ Pikantní v této souvislosti je, že (viz str. 40) se má napřed zrevidovat RVP (opatření C.1.2), poté připravit modelové ŠVP (opatření C.1.4), a až jako opatření C.1.6 „Připravit komplexní analýzu vzdělávání na 2. stupni ZŠ a navrhnout soubor opatření pro zvýšení kvality vzdělávání a zlepšení výsledků vzdělávání na 2. stupni ZŠ.“

Jestli školy něco potřebují asi jako díru do hlavy, je to právě modelový školní vzdělávací program, uklohněný někde v útrokách NÚV. Celá idea velmi volných rámcových vzdělávacích programů v sobě od počátku skrývala jedno dračí vejce, přinejmenším v oblasti základního vzdělání: že totiž začnou být jednotlivé základní školy po čase „nekompatibilní“, pokud jde o možnost bezproblémového přechodu žáka z jedné školy do jiné, a to nejen při stěhování z města do města či z kraje do kraje²⁾.

Jestli by měly mít školy v něčem skutečnou autonomii, pak ve zpracování svých školních vzdělávacích programů – při obrovské variabilitě velikosti škol a podmínek, v nichž působí, přinese modelový ŠVP leda vynikající nástroj pro ČŠI při „trénování“ ředitelů, jimž budou bezpochyby vytýkat „nesrovnalosti“ jejich ŠVP vůči tomu modelovému, popř. alespoň požadovat řádné písemné odůvodnění, proč se ten jejich od modelového tolik odchyluje. Ptalo se MŠMT vůbec nějakých ředitelů, zda by takovýto „inštrument“ uvítali? Z výsledků naší miniankety vyplynulo, že reakce ředitelů byly mírně řečeno hostilní.

Tato připomínka je zásadní.

A. Strategie dalšího rozvoje škol a školských zařízení (str. 22 – 27)

2. Základní vzdělávání

2.3

„V oblasti základních škol, nestanoví-li dlouhodobé záměry (...), nebudou: a) zapisovány nové školy zřízené podle § 16 odst. 9 školského zákona ani navyšovány jejich kapacity.“

Jakkoli následuje změkčení v tom smyslu, že se kraje mohou od toho odchýlit v případě, že si tak určí v kritériích ve svých dlouhodobých záměrech, může se přece stát, že nové krajské reprezentace z neznalosti potřebná kritéria nenastaví. Co se stane, jestliže během období platnosti DZ počet dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami objektivně naroste?

Tato připomínka je zásadní.

7. Základní umělecké školy (str. 26)

„Vzhledem k tomu, že počet žáků v základních uměleckých školách od roku 2005/2006 neustále pravidelně roste, není další nárůst kapacit ZUŠ vzhledem k jejich primárnímu zaměření žádoucí.“

Vskutku zvláštní kauzalita: pokud není nežádoucí i zvyšující se zájem o ZUŠky, budou žáčci hudlat na dvoře pod kaštanem či malovat v garáži?

B. Předškolní vzdělávání (str. 28 – 34)

1. Materiál kvituje (na str. 28) přednostní přijímání do vzdělávání v MŠ od tří let věku, což je jeden z největších nesmyslů novely ŠZ (vedle otevření mateřských škol pro „jeselské“ děti a zavedení povinného předškolního vzdělávání od 5 let, které např. v ustavičně adorovaných vzdělávacích systémech skandinávských zemí vůbec neexistuje). Co to je za „přednostní přijímání“, jestliže se vztahuje prakticky na celou dětskou populaci v mateřských školách? Pokud nedostačují kapacity, „přednostnější přednost“ mají stejně děti starší (a to i podle

²⁾ Paradoxně daleko menší potíže mají v tomto ohledu žáci alternativních, např. waldorfských škol.

veřejné ochránkyně práv)! Proč se tedy tato obsahově prázdná pseudopřednost stále vyzdvihuje, jedná-li se při nedostatku kapacit o období práva na hezké počasí?

2. „Mezi hlavní úkoly v oblasti předškolního vzdělávání i nadále patří zvyšovat zapojení dětí do povinného předškolního vzdělávání (...).“ **(K tomu i celý oddíl „Zvyšovat podíl dětí zapojených v povinném předškolním vzdělávání“ na str. 29)**

Jinými slovy: právě ta skupina dětí, kvůli nimž byla zavedena povinná předškolní docházka, do mateřských škol nedochází! Takže celá tato neskutečná obstrukce, nejen pro všechny ostatní rodiny (pro něž byl aspoň vykouzlen v předškolním věku dokonale absurdní institut individuálního vzdělávání), ale zejména pro ředitelky mateřských škol, jimž skokově narostl objem povinností a na ně navazující zbytnění administrativy, byla spuštěna jenom pro možnost deklarovat péči o blaho sociálně vyloučených skupin, které se právě tohoto typu blaha vesměs skromně zřikají!

Proč není přenesen akcent z povinnosti „dodávat“ děti do školek od pěti let věku na finančně dotované možnosti atraktivit cílovým skupinám předškolní vzdělávání ve věku 3 – 5 let, který je z hlediska dalšího vývoje dítěte a budování jeho sociálních kompetencí naprosto klíčový?³⁾

Tato připomínka je zásadní.

3. „Během trvání platnosti Dlouhodobého záměru 2019–2023 je potřebné dokončit sjednocení a specifikace problematiky vzdělávání dětí od dvou do tří let v MŠ (...).“

Od počátku upozorňovali odborníci v oblastech vývojové psychologie a předškolního vzdělávání na skutečnost, že se děti ve věku od dvou do tří let sice nesmírně intenzivně učí (což ostatně platí v ještě větší míře i pro všechny ranější etapy života), rozhodně však nelze hovořit o *vzdělávání*, tím méně v jeho institucionalizované podobě. „Specifikaci problematiky vzdělávání dětí od dvou do tří let“ provedl excelentně již nestor české vývojové psychologie prof. Zdeněk Matějček, když řekl: „Mateřská škola je zařízením pro děti, jesle pro rodiče!“ Děti dvouleté nemají v mateřské škole co pohledávat – v tomto vývojovém stádiu rozhodně nemohou být vzdělávány v tom smyslu slova, který se vztahuje k působení škol. Uvědomil si někdo, že tříleté dítě je **o polovinu** starší než dvouleté?

Uvedenému záměru je obtížné porozumět už proto, že hned následující oddíl „Společně s MPSV vytvořit efektivní model péče o děti v předškolním věku“ vytyčuje velmi správný cíl: rozdělit péči o děti předškolního věku mezi MPSV a MŠMT tak, že by MPSV mělo v gesci věkovou skupinu 0 – 3 roky, MŠMT teprve od tří let. Pochválit lze ostatně i navrhovanou možnost onu „jeselskou“ skupinu začlenit do již existujícího systému dětských skupin.

C. Základní vzdělávání (str. 35 – 42)

Zvýšit kvalitu vzdělávání na 2. stupni základního vzdělávání

Chybí skutečně důkladná reflexe tří hlavních důvodů dlouhodobě se snižující kvality vzdělávání na 2. stupni základních škol, jimiž jsou:

³⁾ Stručné shrnující informace o nejdéle trvajícím longitudinálním výzkumu efektů kvalitního předškolního vzdělávání v období 3 – 5 let viz např. na https://en.wikipedia.org/wiki/HighScope#See_also

1. Nesmyslně nafouklý rozsah a přehustěný obsah učiva, ignorující nadto přiměřenost informací příslušnému věku žáka.
2. Odchod příliš velké části žáků do víceletých gymnázií.
3. Tzv. společné vzdělávání, které se týká nejméně v 95% právě jen základních škol, nikoli víceletých gymnázií, a nepřiměřeně zatěžující personální kapacity základních škol.

Ad 1)

Podle návrhu DZ „budou při přípravě změn RVP ZV brány v úvahu zjištění o výsledcích žáků a názory odborné veřejnosti.“ Směr připravovaných změn je přitom naznačen jen v té nejobecnější rovině, takže výsledný „produkt“ může být ve skutečnosti docela dobře ještě daleko horší než to, co se do žáků ZŠ hustí nyní.

Jak už je uvedeno v obecných připomínkách, způsob práce na revizi vzbuzuje ty nejčernější obavy: faktické utajení práce odborných skupin, ryze akademický background členů těchto skupin, nepatrné (pokud vůbec nějaké) zastoupení zkušených učitelů z praxe a absence vývojových psychologů, to vše dokonale kopíruje „modus operandi“ z minula. Včetně toho, že o „názory odborné veřejnosti“ se MŠMT začalo zajímat až ve chvíli, kdy už byl návrh hotov.

Co chybí úplně, je záměr, který se v souvislosti se základním vzděláním přímo vnucuje: brát v úvahu **nejen zájem odborné, ale nejširší veřejnosti!** Základní vzdělání není přece už z definice určeno jen jakýmsi odborníkům – mají jím disponovat i pokladní v Bille, konduktéři na dráze či řidiči ještěrek na stavbách atd., atd. Nynější stav vychází přesně z toho, že RVP ZV sestavovali výhradně oboroví odborníci: bylo by jistě zajímavé připravit důkladný průřezový vědomostní test z učiva šesté třídy a předložit jej členům vlády. Kolik z nich by asi bez přípravy, jen tak „z voleje“ postoupilo do sedmičky? Čím lze vůbec odůvodnit to, že dnes se v sedmých třídách běžně učí to, co bylo před pár dekadami až středoškolským učivem?

Učitelé jistě mohou potvrdit empirickým ověřením tezi: **„Čím více se toho žáci učí, tím méně se toho skutečně naučí!“**

Ad 2)

O destruktivním působení extenzivního rozšíření víceletých gymnázií na celý školský systém se hovoří už dlouho. Návrh DZ sice obsahuje záměr nepřipustit další zvyšování jejich počtu, to však na věci nic moc nezmění. Bylo by čestné na rovinu přiznat, že se s víceletými gymnázii nic dělat nebude, neboť mají mocnou podporu napříč politickým spektrem: kdo z ministrů či poslanců má děti (vnoučata) v „obyčejné základce“?

Pokud by nějakou náhodou vůle byla, řešení by nebylo vůbec složité. Stačilo by jen vyvodit finanční důsledky z toho, že práce učitele na ZŠ je mnohem náročnější (přínejmenším v objemu stresu) než práce „profesora“ na prvním stupni víceletých gymnázií, a zařadit učitele na ZŠ do vyšší tarifní třídy než jejich kolegy ve víceletých gymnáziích. Řešení by velmi rychle nastalo „organicky“, bez dalších (vesměs neúčinných) zásahů státu.

Ad 3)

Přes krátkou dobu „fungování“ tzv. společného vzdělávání lze již některé průvodní jevy zobecňovat.

- Pokud inkludovaný žák vážněji narušuje vyučování, bývá „společně vzděláván“ zcela nekvalifikovaným asistentem ve faktické izolaci, v jakékoli právě disponibilní prostře. Učiteli je těžko něco vytknout: jeho hlavní „džob“ je něco naučit zbytek třídy.
- Pokud žák nevyrušuje, avšak není schopen stačit tempu hlavní části třídy, není sice „exkludován“ úplně mimo kolektiv spolužáků, ale pracuje s asistentem na úkolech, na které podle učitele bez speciálně pedagogické kvalifikace stačí. Což obvykle zdaleka nedosahuje úrovně vzdělávání v příslušné speciální škole.

V obou případech se to těžce podepisuje na jeho sebevědomí a na motivaci, velmi brzy pak na jeho přístupu k učení vůbec. Celý nesmírně nákladný systém podpurných opatření jej podporuje (pokud vůbec nějak) podle známého rčení „I slepé kuře najde zrno“.

V naší tradičně výkonově nastavené škole je žák se speciálními vzdělávacími potřebami vnímán většinou učitelů (a často i rodičů) jako vysloveně rušivý element, zejména v případě, že svým chováním „brzdí“ vyučování.

Závěr:

Kapitola obsahuje jen málo opatření ke zvýšení kvality vzdělávání na 2. stupni ZŠ.

Ocenit lze alespoň snahu zlepšit vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v obou segmentech: speciálního i tzv. společného vzdělávání. Důležité je zejména to, že materiál připouští změnu školského zákona, a dokonce naznačuje její rámcovou podobu v případě společného vzdělávání: významně revidovat stávající obudný systém podpurných opatření (což by přineslo mj. i deklarované snížení administrativy spojené s inkluzivním vzděláváním) a jeho nahrazení (alespoň částečné) delegováním odpovědnosti na ředitele škol. S nutným dodatkem: přenesena by v tom případě musela být nejenom zodpovědnost, ale i přímé rozhodování o využití finančních prostředků na podporu žáka se SVP.

Naopak za vysloveně škodlivý (v nejlepším případě úplně zbytečný) považujeme nápad na centrální sestavování ŠVP (připomínka uplatněna výše).

Opatření C.2.3 (str. 41)

„Zavést standardy pro diagnostické posuzování rozsahu a druhu podpurných opatření“.

Tento záměr odmítáme v plném rozsahu. Celá věta sice téměř nedává smysl: diagnostikují se snad žáci, nikoli nějaký rozsah či druh podpurných opatření (která budou navíc, doufejme, v současné podobě zrušena), avšak spatřujeme v ní neblahý záměr přiřadit jedné „standardizované“ skupině (např. žáci s ADHD) přesně určenou množinu konkrétních pomůcek či „opatření“. V důsledku by to znamenalo ještě větší formalismus, na místo zvětšení objemu času na práci s živým klientem.

Tato připomínka je zásadní.

G. Rovné příležitosti ve vzdělávání, poradenství, vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami (str. 60 – 64)

Ve zcela nesourodém textu lze jen těžko nalézt nějakou jednotící myšlenku. Pokud se někde zmiňují konkrétnější opatření, jde spíše o „položky“, nad nimiž vstávají vlasy hrůzou (zejména

záměr podřídit celý poradenský systém „jednotnému velení“ několika osob na NÚV nebo „nově utvářený intervenční standard“).

Zásadní jsou však dvě sdělení:

1. „MŠMT v roce 2018 připravilo návrh Akčního plánu inkluzivního vzdělávání na období 2019 – 2020, který vychází z priorit stanovených ve Strategii 2020.“
2. „(...) byla v roce 2017 ustavena Odborná platforma společného vzdělávání složená ze zástupců různých profesních organizací, veřejné správy a univerzit. V roce 2018 připravila podklady pro návrh Akčního plánu inkluzivního vzdělávání na období 2019–2020 (...).“

Ad 1)

Jako Asociaci speciálních pedagogů ČR nás velmi znepokojuje, že avizovaný Akční plán inkluzivního vzdělávání, který by měl začít platit za měsíc a pár dní, nejenže nebyl s odborně asi nejzpůsobilější profesní asociací vůbec konzultován, ale dovídáme se o něm jen jaksi mimochodem právě až z návrhu DZ. Kdo jej zpracovával a kdo připomínkoval – ČOSIV, Open Society Fund?

Ad 2)

Ani o jakési „Odborné platformě“ nemáme nejmenší povědomí – ani jaké členy má, ani na čem je založena její odbornost. Přesto se (opět až zde) dovídáme o tom, že prý připravila pro onen záhadný Akční plán podklady.

Proč je zásadní koncepční dokument opět připravován v nejhlubším utajení a co je jeho obsahem?

Tato připomínka je zásadní.

Zefektivnit systém pedagogicko-psychologického poradenství (str. 62, 63)

Školská poradenská zařízení (dále ŠPZ) nepředstavuje „pouze“ pedagogicko-psychologické poradny, ale také speciálně pedagogická centra a soustavné opomíjení této skutečnosti nepřispívá k vyšší efektivitě školského poradenského systému. Školský poradenský systém nepotřebuje chaotické centrální vedení ani generalizaci ve své podstatě, ale „stanovení“ jednotných obecných pravidel, jejichž podoba by mohla být například součástí metodické podpory, nikoliv součástí řízení jedné ze složek ministerstva, bez vědomí ministerstva samotného. Nemá smysl ani logiku, aby informace byly sdělovány jednotlivým segmentům školského poradenství v různé podobě, v různé době a s různými požadavky na výstupy.

Za údajným zefektivněním se nápadně nenápadně skrývá snaha o zavedení podstatně centralizovanějšího řízení. Např. nápad na zavedení standardu personálního obsazení ŠPZ je pro dostupnost poradenských služeb v méně osídlených regionech s obtížnějším dopravním spojením doslova smrtící. „Personálně standardizovaná ŠPZ“ budou sídlit jen ve větších městech, takže jejich případnou návštěvu většina potenciálních klientů raději vzdá.

Tato připomínka je zásadní.

L. Řízení školského systému (str. 83 – 87)

Obzvláště smutná kapitola. MŠMT zde např. výslovně rezignuje na naplnění ust. § 3 odst. 1 ŠZ (Národní program vzdělávání), namísto toho si dává vskutku pozoruhodné zadání:

„Úkolem období účinnosti Dlouhodobého záměru 2019 – 2023 je rovněž vyjasnění role zákonem stanoveného Národního programu vzdělávání.“

Po čtyři roky budou hloubat nad rolí Národního programu vzdělávání???

Rádi jim ušetříme čtyřleté pachtění. Role NPV je totiž následující: „Národní plán vzdělávání rozpracovává cíle vzdělávání stanovené tímto zákonem a vymezuje hlavní oblasti vzdělávání, obsahy vzdělávání a prostředky, které jsou nezbytné k dosahování těchto cílů.“ (výše již zmíněný § 3 odst. 1 školského zákona)

Namísto toho si MŠMT vytýčilo ambiciózní cíl „Připravit dokument Strategie vzdělávací politiky do roku 2030, která má sloužit jako základní strategický dokument vzdělávací politiky ČR.“ Nic podobného ovšem po ministerstvu nikdo nepožaduje: **proč tedy nedává přednost naplnění zákona?**

Tato připomínka je zásadní.

„Další významnou oblastí regulačních nástrojů řízení školského systému je řešení problému vysoké administrativní zátěže představiteli školského systému. V tomto ohledu je v období účinnosti DZ 2019 – 2023 zásadním úkolem provedení analýzy administrativní zátěže škol a školských zařízení a na základě jejích výsledků pak předložení návrhů opatření sledujících snižování neúměrné zátěže a rozhodnutí o jejich implementaci.“

Opět stěží uvěřitelný závazek k velkolepému lenošení! Čtyři roky budou analyzovat? Jestli to nezvládne jeden gramotný úředník při rozhovorech s řediteli škol za měsíc, pak se musíme ptát, zda již inkluze nezasáhla naplno i samotný centrální orgán státní správy.

Pokud MŠMT neví, kudy do toho, stačí se pro začátek podívat do ŠZ, kam všude exministrně Buzková nechala nesmyslně „vtéci“ správní řád z pouhé nechuti pokusit se v novele ŠZ zformulovat jednoduché principy správního rozhodování „ušité na míru“ školství, přestože k tomu samotný správní řád přímo vybízí⁴⁾. Jedná se přitom o záplavu ustanovení, která ve svých důsledcích nesmírně zatěžují školy, aniž by existoval rozumný důvod pro jejich aplikaci⁵⁾.

Podřízení ŠZ institutům správního řádu vytváří v praxi mnohé absurdní situace, kterým se podle známé devízy „Trvá-li jakákoli pitomost dostatečně dlouho, stává se normou!“ už nikdo ani nedívá. Příklad: odvolání proti nepřijetí na mateřské resp. základní školy neřeší zřizovatel (jak by velel zdravý rozum), ale krajský úřad. Ten samozřejmě vůbec netuší, o co se zde meritorně jedná, a nadto nedisponuje žádnými možnostmi řešení. Odvolání se tedy v 95% „řeší“ vytčením formálních nedostatků náležitostí rozhodnutí ředitele školy, a jejich následným „opravením“. To vše se vleče po nekonečných kolejích lhůt správního řízení, takže původní rozhodnutí ředitele (se dvěma pozměněnými slovy v odůvodnění) nabyde právní moci až po řadě měsíců.

Tato připomínka je zásadní.

⁴⁾ Viz § 1 odst. 2 správního řádu: „Tento zákon nebo jeho jednotlivá ustanovení se použijí, nestanoví-li zvláštní zákon jiný postup.“

⁵⁾ Toto „správní šílenství“ se datuje od r. 2007. Pokud je to vše nutné, jak mohly veškeré školy do roku 2007 vůbec existovat?

D) AVOŠ

Asociace vyšších odborných škol odmítá tento návrh z těchto důvodů:

- doposud nebylo AVOŠ předloženo hodnocení DZ 2015-2019 (**zatím pravděpodobně nic nebylo ani splněno pro oblast VOV**)
- při hodnocení Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020 - v polovině období jeho plnění (kterého jsem se osobně zúčastnila) mělo být vyřešeno: "**místo VOV mezi obory středního vzdělávání a profesně orientovanými bakalářskými programy**" - zatím však nebyly vytvořeny ani formální předpoklady pro tzv. prostupnost a až na výjimky nebyly u VŠ ještě akreditovány profesní bakalářské programy. Současně bylo konstatováno, že VOV sice patří do terciárního vzdělávání, ale jeho situace a postavení vyžaduje koncepční řešení.
- Návrh obecné vize, koncepce a cílů VOV má být teprve řešen ve Výzvě 02- 16 - 041 VOŠ a nelze nyní v tomto návrhu nastavit jiné prioritní cíle, než bylo schváleno v rámci Výzvy VOŠ, která skončí a bude vyhodnocena až v roce 2022. Tento projekt je financován v rámci OP VVV, PO3 a má hodnotu 250 mil. Je určen pro 5 odborných oblastí.
- **Zásadně proto odmítáme předložené prioritní cíle v DZ 2019-2023 a trváme na ukotvení VOV na schválené úrovni EQF 6 (shodné s výstupem bc. studia)**

Nesouhlasíme:

1. S formulací na str. 50 **Umožnit lepší prostupnost mezi středními školami a vyšší odborným vzděláváním.**

"Prostupnost středního a vyššího odborného vzdělávání", problémem není. Není však řešeno uznávání ucelených částí studia na VOŠ, tak jak to umožňuje novela Zákona o VŠ citují "**v souladu s novelou zákona o VŠ - § 68 odstavce 1 d) „vysoká škola rozhoduje o právech a povinnostech studenta ve věci uznání zkoušek nebo splnění jiných studijních povinností a předepsání rozdílových zkoušek, včetně uznání zkoušek vykonaných v rámci studia ve studijním programu uskutečňovaném vysokou školou nebo fakultou a uznání ucelených částí studia absolvovaných v rámci studia v akreditovaném vzdělávacím programu na vyšší odborné škole"**

2. S formulací (str. 51), že **"se učivo ve vzdělávacích programech VOV kvalitativně neodlišuje od středoškolského učiva"**. Tento prioritní cíl je formulován naprosto nelogicky, protože na vstupu se definuje instituce (v tomto případě střední škola) a na konci vzdělávací proces poskytovaný jinými institucemi VOŠ, VŠ.

3. Ze záměru vyplývá i **další riziko, a to zpochybnění kvality a úrovně VOŠ** (např. v profesi sociální, kde hrozí ohrožení kvality v případě nedodržování Minimálních vzdělávacích standardů).

4. Vyučující na VOŠ mají v převážné míře vyšší odbornou a pedagogickou úroveň

5. **Tento návrh na prostupnost v podstatě předjímá redukci oborů VOV na 2 či 2,5 roku s jedním předsunutým rokem jako jazyková škola nebo návrat k tzv. pomaturitnímu studiu v délce 2 roky a zařazení VOV do úrovně 5 v rámci EQF** To vše je však možné řešit až po skončení projektu a jeho výstupů.

- **Požadujeme zachování tříletých programů s možností přijetí absolventů odpovídajícího příbuzného oboru do 2. ročníku všude, kde jsou příbuzné čtyřleté obory.**

- **Požadujeme vypustit tyto priority návrhu:**

1. Umožnit lepší prostupnost mezi středními školami a vyšší odborným vzděláváním.

Praxe je taková, že v konkurenci nabídky vysokoškolského vzdělávání, která přesahuje počet maturantů, jsou vyšší odborné školy téměř stoprocentně prostupné směrem ze středních škol.

2. Propojit proces akreditace vzdělávacího programu vyššího odborného vzdělávání se zápisem do školského rejstříku.

Navrhovaný proces umocní neefektivnost sítě škol a školských zařízení, kdy bude po formálním hodnocení AK VOV automaticky proveden zápis do rejstříku škol. MŠMT by mělo dbát na efektivnost a ekonomickou výhodnost svěřeného segmentu kapitoly státního rozpočtu a při rozhodování by mělo úzce spolupracovat se zřizovateli.

- **Požadujeme, do doby ukončení Projektu VOŠ nestanovovat popsané prioritní cíle pro DZ 2019-2023, které by likvidovaly tříleté obory hlavně u vzdělávacích programů VOŠ zdravotnických, pedagogických a sociálních.** Všichni jejich absolventi nyní dosahují úrovně EQF 6 a nově se uvažuje o neplnohodnotném vzdělávacím programu se zařazením absolventů do EQF 5. Jako velmi problematický se jeví přípravný ročník, kdy studenti sice mají statut studenta, ale ne studenta daného oboru. Ve zdravotnictví je to v rozporu se zdravotnickou legislativou a studenti nebudou moci plnit odbornou praxi (nahlížet do zdravotnické dokumentace). Přípravný ročník je téměř nerealizovatelný pro nízký počet uchazečů z řad nepříbuzných oborů, navíc zavedením nového institutu vzdělávání (dvouleté programy) ve VOV způsobí další nezvratnou změnu, která je dle zkušeností z minulosti vždy ve vzdělávání nežádoucí.
- VOŠZ trvají na zachování tříletých programů s možností přijetí absolventů odpovídajícího příbuzného oboru do 2. ročníku, a to nejen u DVS, ale všude, kde jsou příbuzné čtyřleté obory. Prostupnost mezi VOŠ a VŠ se dá vyřešit jednoletým bakalářským programem pro absolventy VOŠ (k tomu je třeba legislativně změnit neomezenou autonomii VŠ).

Shrnutí a závěr

dokument je zpracován bez jakékoli veřejně známé analýzy dosažených výsledků předchozího dlouhodobého záměru

- vyslovujeme zásadní nesouhlas s návratem k dřívějšímu systému pomaturitního vzdělávání ve složitější formě (zkrácení vzdělávání do dvouletých programů včetně přípravného ročníku pro uchazeče odlišného zaměření, než mají obory na VOŠ), jehož důsledkem bude snížení kvality pregraduálního vzdělávání. Vytváření tzv. přípravných ročníků pro nenavazující formy vzdělávání považujeme za nadbytečné.
- nesouhlasíme s vytvářením dalších duplicit v podobě dalších zkrácených forem pomaturitního vzdělávání
- vyslovujeme nesouhlas s tím, že se učivo ve vzdělávacích programech vyššího odborného vzdělávání kvalitativně neodlišuje od středoškolského učiva (ve VOV je

naopak kladen důraz na kvalitní praktické vyučování a odbornou praxi úzce spojené s aplikací získaných teoretických znalostí a na kvalitní výuku odborného cizího jazyka)

- vyslovujeme zásadní nesouhlas se snížením úrovně EQF 6, ve které je v současné době ukotveno vyšší odborné vzdělávání, na EQF 5. Tímto krokem by došlo k degradaci absolventů VOV po jejich nástupu do praxe.
- přílišný důraz na terciární vzdělávání u sester je exemplárním příkladem nesouladu systému vzdělávání s potřebami trhu práce.

V dlouhodobém návrhu postrádáme:

- návrh řešení prostupnosti mezi vyššími odbornými školami a vysokými školami
- zajištění neroztříštěné a dostatečně kvalifikované metodické podpory krajským školám formou zřízení metodických center v krajích
- zefektivnění systému pedagogicko-psychologického poradenství zavedením navazující odborné péče o žáky se SVP ze strany poradenských orgánů
- snahu přijít s konkrétním řešením a postupem pro snížení administrativní náročnosti ve školách a školských zařízeních namísto pouhých a opakovaných deklamací tuto zátěž snížit (vypovídá o ní i tento „květnatě“ pojatý dokument).
- analýzu zavádění nových oborů vzdělávání s důrazem na jejich skutečnou potřebnost v krajích při objektivním posouzení materiálně technického a personálního zabezpečení výuky.

Zástupci vyššího odborného vzdělávání podporují zachování tříletých studijních programů všech VOŠ ukotvených v novele zákona č. 96/2004 Sb.

Převážná většina VOŠ je zapojena do projektu OP VVV Inovace VOV – v příslušné oblasti s cílem vytvořit návrh koncepce VOV, inovovat odbornou praxi včetně metod hodnocení studentů VOŠ a vytvořit nové výukové materiály srovnatelné se studijními materiály vysokých škol.

Do té doby nelze schvalovat Dlouhodobý záměr vzdělávací soustavy od roku 2019-2023 v žádné z odborných oblastí VOV v navržené podobě priorit pro toto období.

V Praze de 30. listopadu 2018

Jan Wiesner
prezident